

krene u "osvajanje" Ustavnog suda i na taj način spreči proglašenje neustavnim opštih pravnih akata koji će u budućnosti nužno pratiti dalje davanje koncesija kosovskoj strani i, na taj način, otvaranje puta ka vlastitom razrešenju. A kako iskustvo uči, Ustavni sud bi bio tek prvi u nizu "osvojenih" državnih organa, tako da bi se, korak po korak, moralo krenuti u vaspostavljanje starih vremena Miloševićevog demokratskog despotizma.

Druga opcija je da se pokrene regularni postupak promene svega nekoliko odredbi Ustava, možda čak i samo onih koji se odnose na Kosovo i Metohiju, uz prećutnu prezumpciju da su sve druge odredbe valjane. Takva prezumpcija bi, naravno, bila potencijalno opasna i u potpunosti pogrešna, odnosno neutemeljena u onoj istoj volji naroda na koju se predsednik Nikolić pozvao u intervjuu listu "Al Ahram", budući da je jedno istraživanje stavova građana i elite o Ustavu, sprovedeno uoči izbora iz maja 2012, pokazalo da je u Srbiji veoma široko rasprostranjeno nezadovoljstvo Mitrovdanskim ustavom kao takvim – sama elita mu je dala prosečnu ocenu 2,8 od mogućih 5 (upor. Fond za otvoreno društvo, 2012). Naposljetku, predsednik Nikolić je 2008. – i to tek nešto više od godinu dana pošto je, postupajući kao najrevnosniji ustavobranitelj, s mesta predsednika Skupštine Republike Srbije (i s mesta potpredsednika Srpske radikalne stranke) tražio da se u zemlji uvede vanredno stanje upravo zbog situacije na Kosovu i Metohiji – prvi počeo da krši jednu od fundamentalnih odredbi Mitrovdanskog ustava (iz člana 102, stav 2): "slobodu" poslanika (konkretno Srpske radikalne stranke) da "neopozivo stave svoj mandat na raspolaganje političkoj stranci na čiji predlog su izabrani". Zatiranje ustavnih "sloboda" poslanika, kojem je u praksi temelje udario upravo tadašnji opozicionar Tomislav Nikolić, kulminiralo je 2011. u odredbama Zakona o izboru narodnih poslanika kojima je ukinuta praksa deponovanja blanko ostavki – što je bio jedan od uslova ("diktata") za dobijanje pozitivnog mišljenja Evropske komisije za sticanje statusa kandidata za članstvo u EU i što je realno bio prvi ozbiljan udar na koncepciju "totalne pluralističke partijske države" inaugurisanu Mitrovdanskim ustavom (upor. o tome više u: Molnar, 2010). Ako je ova koncepcija počela da se kruni od blanko ostavki, odredbe o Kosovu i Metohiji su sledeće koje ovih dana dolaze na red, ali se lista problematičnih odredbi svakako ne završava s njima, a njihova delimična demontaža i opstanak u nekoj konceptualnoj mešavini bi, sasvim izvesno, stvarao još veći ustavni haos od postojećeg.

Dakle, ako ne želi da u budućnosti tumara po nepovezanim ruševinama jednog (polu)napuštenog ustavnog koncepta, predsednik Nikolić bi trebalo da se opredeli za zagovaranje radikalnijeg i jedino prihvatljivog puta – promene celokupnog Ustava, tj. donošenje sasvim novog ustava. A opredeli li se kojim slučajem za to, odmah će uvideti da se suočava s dve, a ne jednom opcijom. Jer, Mitrovdanski ustav se može menjati u regularanoj proceduri, shodno članu 203, ali ne nužno, pošto je način na koji je on sam donet 2006. sporan. Odluka o tome kako treba menjati Mitrovdanski ustav (ako se postigne potrebna saglasnost da on treba da se menja u celosti) direktno zavisi od toga kako se neko opredeljuje u sporu o značaju proceduralnih nepravilnosti koje su načinjene prilikom njegovog donošenja. Moj stav u tom sporu ostao je isti od 2006. naovamo (upor. Molnar, 2008): sve od glasanja u Skupštini (do danas je ostalo sporno da li je Mitrovdanski ustav, kakvog ga danas poznajemo, uopšte bio na uvidu poslanika u momentu glasanja), preko kršenja referendumske procedure i medijske hajke koja je referendum pratila, pa do "etničkog čišćenja" biračkih spiskova (bez čega broj onih koji su glasali za novi Ustav ne bi prešao neophodnih 50 odsto, nego bi ostao na nedovoljnih 45 odsto) govori da ima dosta proceduralnih, a ne samo sadržinskih razloga da se Mitrovdanski ustav jednostavno baci u koš i pokrene ustavotvorni postupak od početka (kako je to još 6. oktobra 2000. trebalo